

tiskati svoje „Sveto pismo“, katero je imelo 881 listov in 36 vrstic na vsaki strani. Material, na katerem so se tiskale inkunabule, je bil v početku pergamen in papir, a kasneje papir; oblika je bila „folio“. Inicialov niso tiskali, nego so jih pozneje z roko zrisali v barvah in v zlatu. Prvotne knjige nimajo označenih strani, manjkajo tudi naslovni listi. O prvi knjigi, katera ima naslovni list, se misli, da je tiskana l. 1483. pri Jensonu v Benetkah. Ne ve se še natančno, koliko tiskanih del se je ohranilo iz XV. stoletja. Pri Erschu in Gruberju čitamo, da jih je do 15.000; drugi mislijo, da jih je do 30.000. Seveda so se knjige izdajale takrat še v manj izvodih. Cena inkunabul je zelo visoka, posebno odkar so jih začele v zadnjih letih ameriške knjižnice zelo nakupovati. Londonski antikvar Quaritsch je dobil za en izvod monakovskega „Psalterija“ iz l. 1459. (drugo izdanje) 50.000 gld. Antikvar Ljudevit Rosenthal v Monakovem je kupil izdanje Kolumbovih pisem iz leta 1493. za 6600 mark; ker je štela cela knjižica samo štiri liste v četvorki, je veljala vsaka vrstica 25 mark. Inkunabule se morajo opisovati po stalni metodi; te se je držal tudi dr. Deželič in zelo vestno in pazljivo opisal 71 inkunabul, ki jih hrani zagrebška vseučiliška biblioteka. Najznamenitejša med njimi sta: glagolski misal iz l. 1483. in hrvaški breviar iz l. 1493., katerega je tiskal v glagolici beneški tiskar Andrej de Torresanis de Asula; o obeh je priobčil Deželič fotografični posnetek. Deželičeva knjiga bo izvestno zanimala marsikoga izven hrvaške domovine, in zato jo toplo priporočamo prijateljem bibliografije.

Janko Barlè.

Bolgarska književnost.

N. Načov: **Dêdo Genko Sevdata v Sofija**. Sofija. Knjižarnica na Hr. Olčev. 1902. Str. 294. Cena 2 l. 50 st. — Knjiga Načova je najboljši duševni proizvod, ki se je pojavil v zadnjih letih v izvirni bolgarski književnosti. Pisatelj „Buntovnikov“ je ž njo v resnici obogatil revno izvirno leposlovje v Bolgarih. Kratka vsebina je ta: Starček Genko z dežele gre obiskat svojega oženjenega sina, ki je višji uradnik pri ministrstvu v Sofiji. Genko občuduje ogromni napredek mesta ter se obenem zgraža nad nekaterimi naredbami, ki so bolezenski pojavi v mladem bolgarskem organizmu. Rodoljubna duša starčkova se napolni s strahom za prihodnost Bolgarije. Z boleščjo v srcu mora priznati, da tako kvarnih naredeb niti pod turško vlado ni bilo. Sofijski vzduh ni

več zanj, in starček Genko se vrača med svojce na deželo s prepričanjem: „Novi vremena, novi hora, novi naredbi i običai! . . . Ne sme več za tova vreme; mnogo rano sme se roditi. Oburna se svetit navpaki!“ — Spis je pravzaprav satira na bolgarske razmere sedanje dobe, satira, ki pa nam razodeva vso dobrohotnost pisateljevo. Da je Načov spreten pripovedovavec in opazovavec, zapazi čitatelj na vsaki strani, pri vsakem opisu, pri vsakem dialogu, zlasti pa pri analizi starčkove duše. Vaško življenje je opisano z občudovanja vredno natančnostjo. Z eno besedo: Načov je v le-ti knjigi ustregel gotovo estetičnemu okusu vsakega čitatelja in poleg tega tudi ljudstvu koristil.

P. R. Slavejkov: **Izbrani sčinenija**. Kniga prva. Stihotvorenija. Sofija. Str. LXVI + 229 + 4. Cena 3 leva. — Zbrani spisi P. Slavejkova so razdeljeni na dve knjigi, v „Stihotvorenija“ in v „Prozo“. Sedaj je izšla prva knjiga „Poezija“. V začetku knjige je precej obširen življenjepis rajnega pesnika Slavejkova, ki s svojim imenom in svojo delavnostjo napolnjuje malodane polstoletno zgodovino bolgarsko. Njegov življenjepis je zgodovina bolgarske domovine. Ni skoraj dogodka v burnih dobah bolgarskih, katerega bi se Slavejkov ne bil udeležil kot prvi med prvimi. Njegovo življenje je bilo zelo nemirno. Bil je učitelj, knjižničar v Sofiji, potem predsednik „Narodnega Sobraja“, minister prosvete, notranjih zadev, emigrant, časnikar, potem zopet minister notranjih zadev; vdeležil se je srbsko-bolgarske vojske, zmrzoval je pri Slivnici, videl je zmago bolgarskega orožja; končno ga je Stambulov spravil v ječo in 13. julija l. 1895. je umrl. Kakšno je bilo njegovo življenje in delovanje, nam je opisal Slavejkov v svoji pesmi „Naroden“:

S ideali vse boravih —
vsičko drugo smêtah, grêh —
s têh i sebe si zabravih,
na svêta svêt ne vidêh.

Vse za drugitê zalêgah,
trêbva, kazvah, tuj je red;
svoitê raboti — otlagah
čuzditê vse ponapred.

Minah život ljuboroden
s vs nevoli bol i bol . . .
I liča, če s t m naroden —
gladen, žêden, bos i gol.

Nad vsemi njegovimi pesnimi visi nekaka tuga, kakor jesenska megla nad pokrajino. A ta tuga ni sentimentalna, temveč živočutna; to je tuga boritelja, ki hoče ž njo ganiti srce in voljo tistih, ki so izgubili ves pogum. Ob